

Wyrok z dnia 7 kwietnia 2000 r.

II UKN 481/99

Prawo do pobierania renty rodzinnej nie ulega przedłużeniu na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w razie powtarzania ostatniego roku studiów.

Przewodniczący SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Roman Kuczyński,
Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2000 r. sprawy z wniosku Bartłomieja S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o rentę rodzinną, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej Janiny M.-Z. w K. kwotę 100 zł tytułem kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 20 kwietnia 1999 r. oddalił apelację wnioskodawcy Bartłomieja S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 26 marca 1998 r. [...], oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego wstrzymujących mu dalszą wypłatę renty rodzinnej od dnia 17 października 1997 r., wobec ukończenia przezeń 25 lat życia. W sprawie tej ustalono, że wnioskodawca w dniu 3 stycznia 1997 r. ukończył 25 lat życia, będąc na V roku studiów na Wydziale Architektury, na którym obowiązuje 5 letni cykl studiów. W okresie od 3 marca do 23 kwietnia 1997 r. wnioskodawca przebywał na zwolnieniu lekarskim, ale nie został mu udzielony z tego powodu urlop dziekański w roku akademickim 1996/97. Z karty urlopowej z dnia 1 października 1997 r. wystawionej przez Dzieka-

nat Wydziału Architektury Politechniki K. wynikało bowiem, że urlop „chorobowy” został udzielony wnioskodawcy od 1 października 1997 r.

Na tle takich ustaleń Sąd Apelacyjny uznał, że w roku akademickim 1996/97 w czasie studiów na ostatnim roku wnioskodawca nie korzystał z przerwy w studiowaniu spowodowanej chorobą, przeto nie zachodził w jego przypadku przewidziany w art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) wyjątek od zasady przysługiwania renty rodzinnej nie dłużej niż do ukończenia 25 lat życia (art. 39 ust. 2 tej ustawy), który pozwalałby na przedłużenie wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów w następnym roku akademickim 1997/98. Równocześnie Sąd ten przyjął, że sądy nie są uprawnione do oceny, czy okres zwolnienia lekarskiego, z którego wnioskodawca korzystał w czasie nauki na V roku studiów stanowił usprawiedliwioną przerwę w ich kontynuowaniu, ponieważ w kwestii studenckich urlopów zdrowotnych obowiązuje szczególny tryb ich udzielania, określony w zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie udzielania świadczeń zapobiegawczo-leczniczych studentom i członkom ich rodzin oraz orzekania o niezdolności studentów do uczestniczenia w zajęciach i konieczności udzielania studentom urlopu ze względu na stan zdrowia (M.P. Nr 15, poz. 99).

W kasacji od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 39 ust. 2 ustawy o z.e.p. – przez błędne przyjęcie, że w jego studiach nie wystąpiła przerwa spowodowana chorobą, z której wynikała jego niezdolność do uczestniczenia w przewidzianych programem studiów wykładach, ćwiczeniach oraz w wykonywaniu programowych prac projektowych w okresie od 3 marca do 23 kwietnia 1997 r., co spowodowało udzielenie mu dziekańskiego urlopu zdrowotnego od dnia 1 października 1997 r., który zgodnie z zarządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1991 r. stanowił usprawiedliwioną przerwę w studiowaniu. Zdaniem skarżącego przepis art. 39 ust. 2 ustawy o z.e.p. ma służyć przedłużeniu ochrony ubezpieczeniowej osób kończących studia wyższe, które z przyczyn niezawinionych nie mogły zakończyć nauki przed ukończeniem 25 roku życia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach ka-

sacji, które wytyczają wskazane przez skarżącego zarzuty oraz ich uzasadnienie. Skarga kasacyjna nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów prawa procesowego, co według ugruntowanej judykatury Sądu Najwyższego powoduje związanie miarodajnymi ustaleniami faktycznymi, jakie przyjął Sąd drugiej instancji za podstawę wyrokowania (por. wyrok z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 58/97, OSNAPiUS 1997 nr 22, poz. 436). Podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia prawa materialnego dotyczył w istocie rzeczy błędnej wykładni art. 39 ust. 2 ustawy o z.e.p., a nie - wobec braku proceduralnych zarzutów kasacyjnych - „błędnego przyjęcia, że powód nie korzystał z przerwy w studiach spowodowanej chorobą, która uzasadniałaby stosowanie normy z art. 39 ust. 2”. Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawcy, który ukończył 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w roku akademickim 1996/1997, przysługuje prawo do dalszego pobierania renty rodzinnej w przypadku powtarzania ze względów zdrowotnych piątego roku studiów w następnym roku akademickim 1997/98. Zgodnie z treścią art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p. - dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia. Z reguły tej wynika, że bez względu na rodzaj szkoły, do której uczęszcza uprawniony, ukończenie przezeń 25 lat życia powoduje ustanie prawa do renty rodzinnej, chociażby do osiągnięcia tego wieku nie zakończył on procesu zdobywania wykształcenia. Przyjmuje się, że z ukończeniem tej granicy wiekowej prawo to ustaje, bez względu na okres, jaki pozostał do zakończenia nauki w szkole, jeżeli jest ona kontynuowana w szkole innego typu niż szkoła wyższa. W odniesieniu do studiów w szkole wyższej ustawodawca przewidział jedyny wyjątek, wyrażony w regulacji zawartej w art. 39 ust. 2 ustawy o z.e.p., który stanowił, iż jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Ta szczególna regulacja normatywna nie poddaje się wykładni rozszerzającej i oznacza prawo do przedłużonej ochrony ubezpieczeniowej do zakończenia tego konkretnego (ostatniego) roku studiów, na którym uprawniony ukończył 25 lat życia, a nie do ukończenia studiów wyższych bez względu na wiek, skoro okres przedłużenia nie został wyznaczony przez wskazanie innej granicy wiekowej, niż ukończenie 25 lat życia. Innymi słowy, warunkiem przedłużenia ochrony ubezpieczeniowej jest ukończenie przez uprawnionego 25 lat życia na ostatnim roku studiów, a termin końcowy tej ochrony wyznacza data zakończenia tego konkretnego

(także przedłużonego decyzją uprawnionego organu) roku akademickiego studiów w szkole wyższej.

W rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji prawidłowo zatem rozważał, czy wnioskodawca korzystał z „chorobowego” urlopu dziekańskiego w roku akademickim, w którym ukończył 25 lat życia. Gdyby z karty urlopowej wynikało, że wnioskodawcy z przyczyn zdrowotnych przedłużono prawo studiowania w tym roku studiów, w którym ukończył 25 lat życia, to korzystałby on z przedłużonej ochrony ubezpieczeniowej do ukończenia tego roku studiów. Jeżeli jednak - według wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych - wnioskodawca korzystał ze zdrowotnego urlopu dziekańskiego w kolejnym roku akademickim, w którym powtarzał ostatni rok studiów, to nie nabył na warunkach określonych w art. 39 ust. 2 ustawy o z.e.p. prawa do przedłużonej ochrony ubezpieczeniowej, które przysługuje do zakończenia tylko tego ostatniego roku studiów, w czasie którego osiągnął on 25 lat życia.

Powyższe rozważania uzasadniały wyrażenie poglądu, że przedłużenie prawa do renty rodzinnej dziecku, które osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów, jakie uprawniony nabywa ex lege do daty zakończenia tego roku studiów (art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm., aktualnie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) nie przysługuje w razie powtarzania ostatniego roku studiów. Dlatego Sąd Najwyższy oddalił kasację na podstawie art. 393¹² KPC, orzekając o kosztach nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu zgodnie § 15 ust. 4 pkt 1 w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.).

=====